

Piet Zanstra

schilderijen

Maastricht maart 2016



PIET ZANSTRA (1905 - 2003)

SCHILDERIJEN

Zelfportret met rode das

olieverf op doek, niet gesigneerd, 40 bij 30 cm.





PIET ZANSTRA werd geboren in Leeuwarden op 7 Augustus 1905, zoon van hoofdonderwijzer Willem Jans Zanstra (Akkrum, 31-12-1872 – Leeuwarden, 05-07-1920) en Johanna Gerritsma [Utingeradeel, 02-03-1874 – Zwolle, 06-07-1948]. Zijn vader overleed jong. Piet was toen veertien jaar. Volgens de overlevering heeft hij toen een jaar lang niet gesproken. Zijn grootvader, een klokkenmaker, vervulde een grote rol in Piet's jeugd. In 1944, terwijl hij bij haar ondergedoken zat, tekende Piet een portret van zijn moeder die toen 70 jaar oud was. Zijn talent als tekenaar/schilder is dan al evident.



Model

potlood tekening op papier
gesigneerd "*Piet Zanstra*" en gedateerd '39(?). 36 bij 27 cm.



Portret van moeder

potlood tekening op papier, beschrijving “Beppe, 22 Mei 1944” en
gesigneerd P. Zanstra. 29 bij 22.5 cm.

Medeleerlingen op zijn middelbare school in Leeuwarden waren Teun de Vries en Simon Vestdijk. Met beiden heeft hij een levenslange correspondentie onderhouden die na zijn dood is opgenomen in het Nationaal Archief. Hij studeerde hydraulica in Leeuwarden en Weg- en Waterbouw in Delft. In 1925 vertrok hij naar Amsterdam waar hij bij bekende architecten als W.M.Dudok en J.P.Kloos in de leer ging. Dudok ontwierp het Nederlandse Paviljoen voor de Wereldtentoonstelling in Parijs in 1931 en Piet Zanstra was in Parijs verantwoordelijk voor de uitvoering. Hij bezocht daar Piet Mondriaan in zijn atelier en een van de dingen waar hij altijd spijt van heeft gehouden is dat hij toen geen werk van Mondriaan heeft gekocht. Hij was net getrouwd, zijn vrouw was zwanger en hij durfde het financieel niet aan.

Stilleven met potjes

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '82
40 bij 30 cm.





Stilleven met bananen

olieverf op doek

niet gesigneerd. 60 bij 50 cm.



Stilleven met vaas en citroen
olieverf op doek
niet gesigneerd. 70 bij 50 cm.

In 1932 stichtten Piet Zanstra, Karel Sijmons en Jan Giesen hun eigen architectenbureau. Le Corbusier en de Nieuw Zakelijkheid waren hun inspiratiebronnen. In Parijs had Piet Zanstra het idee opgedaan om een complex atelierwoningen te bouwen, een type dat in Parijs heel gewoon was, maar in Nederland onbekend. Zanstra nam zelf het initiatief om een bouwer te vinden, bij de Gemeente Amsterdam grond in erfpacht te regelen en een uitgebreide promotiecampagne te voeren om kunstenaars/huurders te vinden. In het moderne gebouw aan de Zomerdijkstraat in Amsterdam, gebouwd rond een staalconstructie, hebben vele bekende kunstenaars gewerkt waaronder, Herman Kruidier, Jan Wolkers, Jaap Wagemaker, Gerrit van der Veen, Charlotte van Pallandt, Fred Carasso en Jan Wiegers. Piet Zanstra heeft zijn leven lang intensieve contacten met beeldende kunstenaars, musici, schrijvers en vele anderen uit de kunstwereld onderhouden. Hij had ook heel goed een carrière als violist kunnen volgen in plaats van als architect. Na de oorlog in 1954 richt Piet Zanstra zijn eigen bureau op. Het bureau bouwt een groot aantal flatwoningen, kerken, kantoren en hele winkelcentra in vooral Den Haag en Amsterdam. Voor het appartementencomplex aan de Segbroeklaan ontvangt Piet Zanstra in 1962 van de gemeente Den Haag de Berlage Prijs voor Bouwkunst. In 1966 sluiten twee compagnons zich aan en gaat het bureau verder als Zanstra, Gmelig Meyling & de Clercq Zubli. Het bureau maakt een enorme groei door. In 1970 zijn er 125 medewerkers en is het een van de grootste architectenbureaus in Nederland. Ze waren in staat hele woonwijken neer te zetten, compleet met winkelcentra, kerken en alle mogelijke openbare voorzieningen, o.a. in Lelystad en Almere. Het was de tijd van de wederopbouw en woningnood en het bureau bouwde een groot aantal, hedentendage soms verfoeide maar nog steeds vaak gebouwde, galerijflats.

Uitkijken op terp

gesignd met monogram en gedateerd '84
70 bij 50 cm.





Uitkijken
olieverf op doek
niet gesigneerd
50 bij 70 cm.



Piet Zanstra was een zakelijke modernist met een voorkeur voor grootschalige projecten met robuuste betonconstructies en industriële bouwsystemen maar wel met verfijnde details. Hij was een aanhanger van het functionele bouwen uit de jaren dertig maar was daarin niet dogmatisch; versieringen, detaillering, kleur en ook beeldhouwwerken waren toegestaan. Schoonheid was in zijn opvatting ook functioneel. Weliswaar trekken zijn projecten zich meestal weinig aan van de omgeving of historische context, maar het zijn wel altijd degelijke, heldere, goed geproportioneerde en herkenbare objecten in de stad. Hij ziet in grote, moderne, monumentale gebouwen geen aantasting van een historische kern maar eerder een verrijking. In Amsterdam zijn dat onder meer de Rembrandt-toren en de bekende parkeergarage aan de Marnixstraat met de twee gebogen lijnen van de op- en afritten, ook wel de “billen van Zanstra” genoemd. Piet Zanstra, overtuigd sociaal democraat, bouwde voor de gemeenschap en voor het bedrijfsleven. Hij voerde geen opdrachten voor particuliere woningen uit.



Uit bed
olieverf op doek
niet gesigneerd
70 bij 50 cm.





Lege kamer met twee ramen

olieverf op doek

niet gesigneerd

40 bij 60 cm.



Jacqueline
olieverf op doek
niet gesigneerd
60 bij 40 cm.

Behalve met nieuwbouw hield Piet Zanstra zich ook bezig met restauratie. Hij was lid van de Commissie Monumentenzorg, lid van de Amsterdamse Welstandscommissie en voorzitter van de commissie die de restauratie van de Nieuwe Kerk in Amsterdam begeleidde. In 1980 was de restauratie afgerond en vond de inhuldiging van Koningin Beatrix plaats in de volledig gerestaureerde kerk waarbij Piet Zanstra en zijn vrouw aanwezig waren.

In 1980 neemt Piet Zanstra afscheid van de architectuur. Hij heeft dan tegen de 700 projecten verwezenlijkt. Voor zijn totale oeuvre en zijn inspanningen bij Monumentenzorg ontvangt hij uit naam van de Koningin de orde Officier van Oranje. Het door hem opgerichte bureau werd door anderen voortgezet en bestaat nog steeds, onder de naam ZZDP.

In 1929 trouwde Piet met Elisabeth Zinsmeester, een kunstschilderes van vooral bloemstillevens in impressionistische stijl. In dit huwelijk werden drie dochters geboren, Irene, Anna en Bettie. In 1960 benam Elisabeth zichzelf het leven. Alledrie zijn dochters trouwden, of hadden langdurige relaties, met beeldende kunstenaars. In 1963 ontmoet Piet Zanstra Margot van Wilgenburg (1919-2010) en in 1964 trouwen ze. Voor het huwelijk was Margot balletdanseres. Ze had in Parijs haar balletopleiding genoten en danste daarna voor Scapino Ballet en het Ballet van de Nederlandse Opera waar ook de jonge Hans van Manen danste. Later kreeg ze een aanstelling bij het Nationale Ballet onder leiding van Sonia Gaskill. Vanaf 1959 werkte Margot voor dit gezelschap als balletmeester en legde ze zich toe op choreografie en dansnotatie. Eenmaal gehuwd met Piet Zanstra neemt Margot afscheid van het ballet. Gestimuleerd door beeldhouwer Dick Elffers gaat ze zich toeleggen op beeldhouwen. Haar eerste grote beeld in beton wordt in 1971 geplaatst bij een scholencomplex van H.Maaskant in Rotterdam en haar eerste solo-tentoonstelling heeft ze bij Galerie Herman Krikhaar in Amsterdam in 1972. In haar lange carrière als beeldhouwster wint Margot Zanstra twee maal de Henry Moore-prijs voor de beeldhouwkunst. Margot maakt overwegend abstract werk in brons, roestvrij staal, aluminium en kunststof. Later gebruikt ze ook computergestuurd neonlicht. Het zijn vooral grote werken voor stedelijke situaties, parken, tuinen en openbare gebouwen waaronder ook voor gebouwen gemaakt door Zanstra.



Margot
olieverf op doek
niet gesigneerd, 1980
60 bij 50 cm.



Voor het raam

olieverf op doek, gesigneerd met monogram
60 bij 80 cm.



In 1974 kopen Piet en Margot Zanstra Herengracht 48, een monumentaal grachtenpand met een lange historie. Het werd gebouwd in 1614 en heeft vele vooraanstaande bewoners gehad. In 1638 werd het gekocht door de koopman Nicolaas van Heuvel die het de Drie Heuvelen doopte. In het grote schild van de daklijst zijn drie heuvels afgebeeld en onder die naam is het huis nog steeds bekend. Zanstra was een groot verzamelaar van antieke meubelen waarmee hij de Drie Heuvelen inrichtte. Hij was een grote klant van o.a. Kugel in Parijs, Beeling in Leeuwarden en Stender in Den Bosch. Naast meubelen verzamelde hij ivoren kunstvoorwerpen van over de gehele wereld waarvan enkele in het Rijksmuseum terecht zijn gekomen. Maar het belangrijkste was zijn verzameling klokken, onder gebracht in zijn eigen klokkenmuseum. Hier is ongetwijfeld enige invloed van zijn grootvader, klokkenmaker van vooral torenuurwerken, in te herkennen. Op een gegeven moment besloot Piet Zanstra echter dat klokken teveel techniek en te weinig emotie waren en verkocht hij zijn verzameling. Een groot deel kwam terecht in het Time Museum in Rockfort, Illinois vlakbij Chicago.

In 1980, op 75 jarige leeftijd, trekt Piet Zanstra zich terug uit het architectenbureau en gaat schilderen. Hij richt een atelier in op de bovenverdieping van de Drie Heuvelen en gaat als autodidact aan de slag. Als architect had hij natuurlijk goed leren tekenen. Hoe goed hij was bewijst het schitterende, getekende portret dat hij in 1944 van zijn moeder maakte. Zijn voorbeelden zijn o.a. Balthus, Hopper en Morandi, maar ook de Italiaanse Renaissance, de Griekse mythologie en de bijbel waren een rijke inspiratie bronnen voor hem. Zijn onderwerpen zijn portretten, stillevens en vooral naakten in architecturale ruimten.

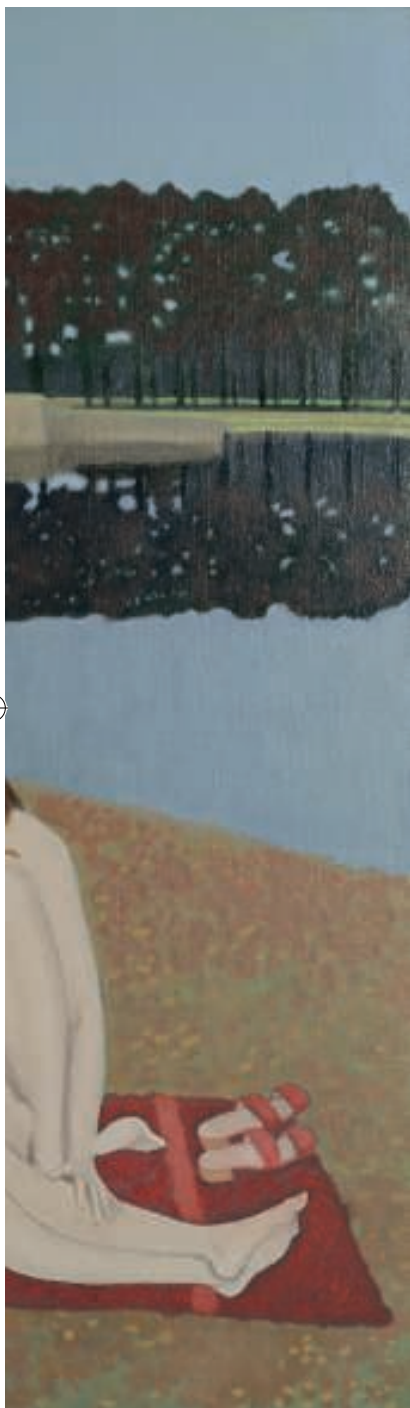
Zanstra's eerste schilderij na zijn pensionering in 1980 was een portret van zijn vrouw Margot, een "Renaissance" portret waar hij bijna een half jaar aan werkte. Margot is afgebeeld in de kleding en met de hoed die ze droeg in de Nieuwe Kerk bij de inhuldiging van Beatrix.



De schilder en zijn modellen

olieverf op doek, niet gesigneerd
100 bij 100 cm.





Zonnebaadsters

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '93
85 bij 85 cm.

Zanstra's achtergrond als architect is duidelijk herkenbaar in zijn schilderijen; ze zijn nauwkeurig, figuratief en architecturaal in hun ruimtelijkheid en lichtval. Maar daar voegde hij emotie, erotiek en liefde voor de vrouw en het vrouwelijk schoon aan toe. In een van zijn schilderijen neemt hij het op voor Eva die naar zijn mening ten onrechte in haar eentje de schuld heeft gekregen voor de zondeval.



Drie Gratieën

olieverf op doek

gesigneerd met monogram en gedateerd '88. 65 bij 65 cm.



Gen. 1, God schiep de mens naar zijn beeld, man en vrouw schiep hij hen
 olieverf op doek, gesigneerd met monogram en gedateerd '99
 80 bij 60 cm.



Model

*olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '93
40 bij 30 cm.*



Rode handschoenen en rode schoenen

olieverf op doek
niet gesigneerd
50 bij 40 cm.

Zanstra hoefde niet te schilderen voor het geld. Slechts drie verkooptentoonstellingen heeft hij gehad. De eerste was in de Academie voor Bouwkunst in Amsterdam, de tweede in 2002 in een galerie in een door hemzelf ontworpen gebouw aan de Breitnerlaan in Den Haag en de laatste, min of meer als gunst, in Castricum in de galerie van Dick Dielwart die nog als tekenaar op zijn kantoor had gewerkt. In Den Haag werd al veel verkocht maar in Castricum werden tot zijn grote schrik al bij de opening vrijwel alle geëxposeerde schilderijen verkocht. Hij heeft hierna nooit meer een verkoopexpositie gewild. Zijn schilderijen waren zijn kinderen waar hij maar moeilijk afstand van kon doen. Overigens werden op deze verkooptentoonstellingen vooral stillevens en portretten aangeboden. Zijn naakten hield hij hier grotendeels buiten. Blijkbaar lagen die hem te na aan het hart. Die behoorden tot de vertrouwelijkheid en intimiteit van het zolderatelier. Als architect had Piet Zanstra alle erkenning gekregen die mogelijk was maar als schilder voelde hij zich niet geheel serieus genomen. Het was de tijd waarin abstract-expressionisme de boventoon voerde en zijn figuratieve kunst, met soms bijbelse of mythologische onderwerpen, als te cerebraal en emotioneel werd beschouwd. Het tegendeel is waar, zoals iedereen kan zien die de moeite neemt Zanstra's schilderijen goed te bekijken.

Machteld

olieverf op doek
gesigneerd met monogram
en gedateerd '84
90 bij 60 cm.





Monica met spiegel

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '87
70 bij 50 cm.



Monica

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '92
90 bij 60 cm.



Machteld en Mareintje

olieverf op doek
niet gesigneerd.
60 bij 50 cm.



Marijke
olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '91
60 bij 50 cm.



Venus

olieverf op doek
niet gesigneerd
100 bij 71 cm.



Drie Gratieën

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd 2000
50 bij 50 cm.

Kanaal
olieverf op doek
gesigeneerd met monogram
gedateerd '93
65 bij 50 cm.





Monica met spiegel
olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '85
100 bij 100 cm.





Monica met badjas

olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd '93
65 bij 50 cm.



Monica met spiegel

olieverf op doek

gesigneerd met monogram en gedateerd '87
70 bij 50 cm.

*Ik zal niets ontwijken, Ik zal niets zoeken, Ik zal bij niets stil
staan, Ik zal maar gaan en zijn*
portret, olieverf op doek
gesigneerd met monogram en gedateerd 2001
80 bij 60 cm.





Guus Röell
+31 653211649
g.roell@xs4all.nl
www.guusroell.com

Omslag
Voor het raam

Fotografie
Michiel Stokmans

Ontwerp
A10design